

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

З огляду на ситуацію, що склалася у зв'язку із воєнною агресією Росії, бюджетна система України як ніколи потребує державного втручання та регулювання. Податки – основне джерело наповнення бюджету нашої країни. За підсумками 2021 р. вони складають 87,5 % доходів зведеного бюджету. Але ж податковий борг платників податків невпинно зростає через нестабільну економічну і політичну ситуацію в країні. Станом на початок 2022 р. налічувалося майже 790 тис. податкових боржників. За час ведення активних бойових дій в Україні податковий борг збільшився на 15 % або на 16,8 млрд. гривень. Наразі сума заборгованостей по податках становить понад 124 млрд. грн. [1]

Одним із найважливіших аспектів ефективного податкового менеджменту держави є вирішення та врегулювання проблеми визначення оптимального податкового навантаження та виявлення ступеня його впливу на економічну ефективність підприємств. Розрахунки свідчать, що останніми роками податкове навантаження на економіку України (з урахуванням всіх податків та страхових внесків) становить 33 % (рис. 1).

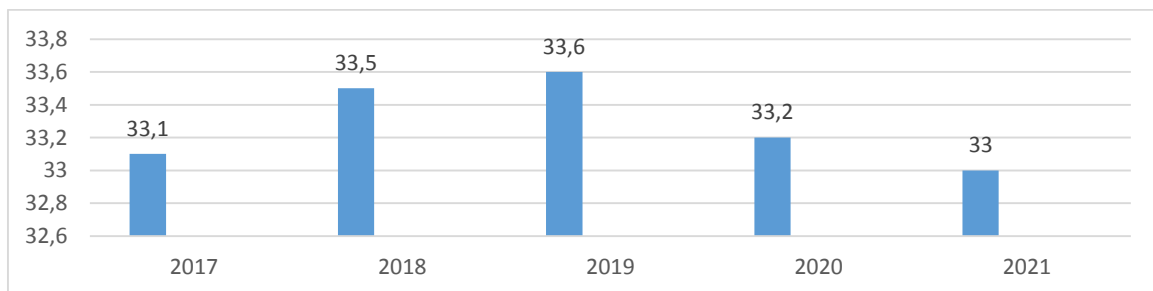

Рис. 1. Динаміка рівня податкового навантаження на економіку України, %

З позицій намірів нашої країни стати повноправним членом ЄС, необхідно відповідати вимогам Співтовариства щодо основ формування податкової системи, у т. ч. і з боку податкового навантаження. В Євросоюзі є країни, де рівень податкового навантаження значно вищий за Україну (у Данії він становить 45,9 %, Франції – 45,3 %, Бельгії – 44,2 %) та дещо менший (в Ірландії – 24,4 %, Румунії – 28 %). У середньому по країнах ЄС-27 рівень податкового навантаження на економіку дорівнює майже 40 %. З огляду на ці факти,

українська економіка не схильна до занепаду через вкрай високий податковий тягар.

Війна внесла свої корективи у повсякденне життя. Зараз бізнес як ніколи потребує підтримки, однак необхідно пам'ятати і про забезпечення всім необхідним армії та громадян. Загально відомо, що у кризові періоди податковий тиск на економіку країни необхідно зменшувати з метою державної підтримки суб'єктів господарювання, створення більш сприятливих умов для їх функціонування та виживання. Законом України № 2118-IX передбачено, що «тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, ... у випадку відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок, зокрема щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності, платники податків звільняються від передбаченої Податковим кодексом України відповідальності з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні». [2]

Сьогодні, внаслідок прийняття низки законів, юридичні і фізичні особи-підприємці мають можливість перейти на спрощену систему оподаткування III групи за ставкою єдиного податку 2 % на період дії воєнного стану.

Для покращення ситуації з паливом під час війни запроваджено звільнення від акцизного податку паливо, скраплений газ та нафтопродукти, імпорт броньованих автомобілів для цілей оборони і відсічі агресії, а також операції щодо фізичної передачі підакцизних товарів Збройним Силам України та іншим воєнізованим формуванням або державі як гуманітарної допомоги чи в порядку примусового відчуження/вилучення для потреб оборони. Також зменшено ставку ПДВ до 7 % на імпорт бензину, важких дистилатів, скрапленого газу, нафти і сирих нафтопродуктів. [3]

Відбулася законодавча підтримка об'єктів, розташованих на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації. Вони звільнені від плати за землю, від загального мінімального податкового зобов'язання з власників землі, від екологічного податку, від податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Наразі відбувається адаптація податкового законодавства до умов воєнного часу. Адже економіка країни повинна працювати, не дивлячись на численні перешкоди. Управління оподаткуванням повинно бути ефективним зняттям сучасної економічної політики держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>
2. Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану».
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, зі змінами і доповненнями. URL: <https://tax.gov.ua/nk/>